

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการกระจายอำนาจการบริหารในสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ในบทนี้จะนำเสนอสาระสำคัญของวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป รายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการกระจายอำนาจการบริหารในสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยการบริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าปัจจัยทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก
2. การกระจายอำนาจการบริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก
3. ปัจจัยการบริหาร โดยรวมมีความสัมพันธ์กับการกระจายอำนาจการบริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่าปัจจัยการบริหารมีความสัมพันธ์กับการกระจายอำนาจการบริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยการบริหารสามารถอธิบายความแปรผันของการกระจายอำนาจการบริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ได้ร้อยละ 33.10 และได้สมการพยากรณ์ดังนี้
4. เพื่อสร้างสมการเชิงทำนายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการกระจายอำนาจการบริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ได้สมการเชิงทำนายในรูปคะแนนดิบดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

การกระจายอำนาจการบริหารในสถานศึกษา = 0.756 + 0.123 (ปัจจัยด้านสถานศึกษา)
 + 0.628 (ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา)
 + 0.192 (ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม
 ขององค์กรคณะบุคคล)

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

การกระจายอำนาจการบริหารในสถานศึกษา = 0.127 (ปัจจัยด้านสถานศึกษา)
 + 0.486 (ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา)
 + 0.220 (ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม
 ขององค์กรคณะบุคคล)

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยนำเสนอตามผลการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยการบริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าปัจจัยทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ศศิกานต์ เจริญดี (2543, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพร้อมและความคาดหวังต่อการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมผู้นำผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญอยู่ในระดับมากในการบริหารงาน วิชาการที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาในเบื้องต้น 2) พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูพบว่าครูจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จะมีผลดีกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธียึดครู เป็นศูนย์กลาง 3) บรรยากาศในโรงเรียนพบว่าผู้บริหารเอาใจใส่ทักทายครูเป็นประจำ เปิดโอกาสให้ ครู นักเรียนและชุมชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ทำให้ได้ผลงานที่ดีและแต่ละคนมีความพึงพอใจ ในการทำงาน และ 4) ความสัมพันธ์กับชุมชนพบว่าโรงเรียนกับชุมชนมีการให้ความร่วมมือด้าน บุคลากร การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับพนิดา ทิธี (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษา เพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

: กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ในภาพรวม มีความพร้อมระดับมาก และ 2) ความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษา คือผู้บริหารโรงเรียน และครู และตัวแทนชุมชน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี มีความแตกต่างกันในด้านความรู้ ด้านการอบรม และด้านการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับ จารุณี ปานแดง (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความคาดหวังของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคาดหวังของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกประเด็น และทุกด้าน 2) ความคาดหวังของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมทุกประเด็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความคาดหวังของผู้บริหารที่เคยปฏิบัติหน้าที่เป็นครูวิชาการกับไม่เคยปฏิบัติหน้าที่เป็นครูวิชาการ โดยภาพรวมทุกประเด็น ไม่แตกต่างกัน และ 4) ความคาดหวังของครูที่เคยปฏิบัติหน้าที่เป็นครูวิชาการกับไม่เคยปฏิบัติหน้าที่เป็นครูวิชาการ โดยภาพรวมทุกประเด็น ไม่แตกต่างกัน

สาเหตุที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะปัจจัยทุกด้านมีความจำเป็นในการบริหารงานของสถานศึกษาได้แก่ปัจจัยด้านสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของสถานศึกษา เพราะการที่สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ย่อมมาจากการดำเนินงานและการบริหารงานด้านสถานศึกษาที่เหมาะสม ปัจจัยดังกล่าวได้แก่ ทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้า (Input) ที่นำไปใช้เพื่อจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทในสังคม ปัจจัยนำเข้านี้ ส่วนใหญ่จะเป็นในรูปของเงิน งบประมาณ ทั้งด้านรายจ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานประจำ เช่น เงินเดือนและค่าตอบแทนกับงบประมาณรายจ่ายด้านการลงทุน กระบวนการในการแปรเปลี่ยนปัจจัยนำเข้าให้บังเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล นั่นคือนำทรัพยากรเพื่อการศึกษาซึ่งไม่จำเป็นอยู่เฉพาะงบประมาณเพื่อการศึกษา แต่รวมถึงการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ความสามารถในการดึงและระดับสรรพกำลังในสังคมเข้ามาส่งเสริมเกื้อหนุนการศึกษาในรูปแบบลักษณะต่างๆ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเม็ดเงินหรืออุปกรณ์ หรือเวลาที่จัดเป็นการให้โอกาสทางการศึกษา ทั้งในการสละเวลามาให้บริการทางการศึกษาจากบุคคลภายนอกในสังคมที่ไม่ใช่ครู อาจารย์ประจำ นอกจากนั้นทรัพยากรทางการศึกษายังหมายรวมถึงทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมกับการให้บริการทางการศึกษา ตลอดจนคลื่นวิทยุ โทรทัศน์ ดาวเทียม อินเทอร์เน็ตที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษาด้วยสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาก็เป็นสิ่งที่เด็กจะต้องปฏิสัมพันธ์ด้วยตลอดเวลาที่อยู่ในสถานศึกษา

โดยสิ่งแวดล้อมที่ดีจะช่วยทำให้เด็กมีประสบการณ์ และมีความเจริญงอกงามในด้านต่างๆ ซึ่งได้แก่ การที่สถานศึกษามีบรรยากาศ ร่มรื่น ปลอดภัย มีอุปกรณ์ให้เรียนรู้ ทดลองให้เล่น มีการเปลี่ยนแปลง สิ่งแวดล้อมให้ท้าทายต่อการเรียนรู้ใหม่ๆ มีบรรยากาศห้องเรียน และนอกห้องเรียนที่ส่งเสริม การพัฒนาตนเองให้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเต็มที่ มีสถานที่ที่สงบเงียบ และห้องเรียนที่สามารถใช้ เสียงสนุกได้เต็มที่ บรรยากาศที่ดี แสง สี ความร้อน เสียงไม่มีมลพิษ สนามเด็กเล่น เครื่องเล่น แหล่งนันทนาการ มีสถานที่ซึ่งนักเรียนทำงานตามลำพัง หรือทำงานเป็นกลุ่ม ได้มีเฟอร์นิเจอร์ เครื่องมือ เครื่องอำนวยความสะดวกในการเรียน นอกจากนี้ปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือปัจจัยด้าน ผู้บริหารซึ่งมีความสำคัญ ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการศึกษาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ การพัฒนาสถานศึกษาจึงขึ้นอยู่กับศักยภาพของ ผู้บริหารเป็นสำคัญ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่จำเป็น คือ 1) วิสัยทัศน์ ผู้บริหาร และ 2) พฤติกรรมผู้นำ นั่นคือผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ก็จะต้องมีการวิเคราะห์ การกำหนดว่าสิ่งใดควรเป็นทิศทาง เป้าหมายของหน่วยงาน องค์กรหรือประเทศ และสามารถ นำไปปฏิบัติได้จนเกิดผลสำเร็จ เพื่อให้เกิดทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีพฤติกรรม การแสดงออกในการบริหารจัดการศึกษาตามความรู้ความสามารถและบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความพึงพอใจและสถานศึกษาประสบความสำเร็จ ส่วนปัจจัย ด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรคณะบุคคลก็เป็นปัจจัยที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 นำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาทุกสถานศึกษาเพราะ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรคณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษาเพื่อให้ สถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง ตามกรอบที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นความหลากหลายของบุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ จึงเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านต่างๆ อย่างหลากหลาย บุคคลที่ได้รับการ คัดเลือกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม จึงต้องอาศัยผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาหลากหลาย และเข้าใจการศึกษา มีความมุ่งมั่น มีเวลาที่จะอุทิศแรงกายแรงใจพัฒนาสถานศึกษาของชุมชนให้มี คุณภาพ และได้มาตรฐานตามที่ชุมชน สังคมและประเทศชาติต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชน สังคมเข้มแข็งและประเทศก้าวหน้า

2. เพื่อศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า การกระจายอำนาจการบริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ อลงกต วรกี (2540, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างการกระจายอำนาจขององค์การและประสิทธิผลขององค์การ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาล ผลการศึกษาพบว่าขอบเขตในการควบคุม กำกับ ดูแล การมีส่วนร่วม การมีเอกภาพและอิสระ การใช้อำนาจหน้าที่ตามขอบเขตที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นปัจจัยย่อย และการกระจายอำนาจในองค์การ มีผลต่อประสิทธิผลขององค์การ การทดสอบของระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยย่อยของการกระจายอำนาจกับประสิทธิผลขององค์การเทศบาล โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression analysis) พบว่าปัจจัยการกระจายอำนาจในองค์การทุกตัว ได้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลขององค์การในเชิงบวกหลังจากควบคุมตัวแปร โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression) แล้วปรากฏผลพบว่าตัวแปรย่อยด้านการกระจายอำนาจสามารถอธิบายความผันแปรของประสิทธิผลภายในองค์การได้ร้อยละ 38 โดยมีระดับนัยสำคัญที่ .01 สำหรับระดับความแตกต่างของปัจจัยย่อยด้านการกระจายอำนาจแต่ละตัวที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลภายในองค์การเทศบาล พบว่าการใช้อำนาจหน้าที่ตามขอบเขตที่ได้รับมอบหมายจะมีอิทธิพลสูงสุด ($\beta = 0.221$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วม ($\beta = 0.141$) รองลงมาคือ ขอบเขตในการควบคุม กำกับ ดูแล ($\beta = 0.134$) และปัจจัยที่มีอิทธิพลน้อยที่สุดคือ การมีเอกสารและอิสระ ($\beta = 0.126$) อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาได้ตั้งข้อสังเกตว่าตัวแปรด้านการกระจายอำนาจนั้นได้ส่งผลกระทบต่อความผันแปรของประสิทธิผลขององค์การเทศบาล โดยรวมเพียงร้อยละ 38 เท่านั้น จึงเป็นไปได้ว่ายังมีปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากการกระจายอำนาจที่ได้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลขององค์การเทศบาล ดังนั้นในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการบริหารและการปฏิบัติงานของหน่วยงานเทศบาลจึงควรมีการให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านอื่น เช่น ความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติ งบประมาณ เป็นต้น สอดคล้องกับศักราช ฟ้าขาว (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการกระจายอำนาจในการบริหารการศึกษาไทย ตามทฤษฎีของคณะกรรมการการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรมจังหวัด ในเขตการศึกษา 8 ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการกระจายอำนาจในการบริหารการศึกษาในปัจจุบันและอนาคต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสำหรับการจัดการศึกษา ควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการกระจายอำนาจในการบริหารการศึกษาให้ชุมชนและท้องถิ่นนั้น กระจายอำนาจด้านการบริหารงานวิชาการ หลักสูตร การเรียนการสอน อยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับ ชัยยงค์ ภูเนตร์ (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาต่อรูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นด้วยต่อรูปแบบกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาระดับสถานศึกษา 2) บุคลากรทางการศึกษาเห็นด้วยต่อรูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการกระจายอำนาจ

การบริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นต่อรูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไม่แตกต่างกันที่ระดับ .05 สอดคล้องกับประยูร ศรีประสาธน์ และคนอื่นๆ (2543, บทคัดย่อ) ได้วิจัยสำรวจสภาพปัจจุบันของการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาในประเทศไทยและรวบรวมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารการศึกษาในส่วนกลาง ส่วนใหญ่มีความประสงค์ที่จะกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไปสู่ภูมิภาคจนกระทั่งระดับปฏิบัติมากที่สุดทั้งในการบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง งานพัสดุและงานวิชาการ แต่ขณะนี้การกระจายอำนาจยังอยู่ในรูปของการมอบอำนาจรวมทั้งยังอยู่ในกรอบหลักเกณฑ์ของระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน 2) รูปแบบของการมอบอำนาจการบริหารที่ผู้บริหารเห็นว่าควรจะเป็นคือรูปขององค์คณะบุคคลรูปของคณะกรรมการหรือสภาการศึกษาเช่นเดียวกับผู้บริหารส่วนกลาง 3) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาในส่วนภูมิภาคเห็นว่าการบริหารการศึกษาของไทยจะประสบผลสำเร็จเพิ่มมากยิ่งขึ้นควรมีการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้มากกว่าการมอบอำนาจการบริหารที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเพราะจะทำให้การบริหารการศึกษาได้รวดเร็วทันการ และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น นอกจากนี้จะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้นด้วยและสอดคล้องกับ ศศิกานต์ เจริญดี (2543, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพร้อมและความคาดหวังต่อการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมผู้นำผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญอยู่ในระดับมากในการบริหารงานวิชาการที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาในเบื้องต้น 2) พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูพบว่าครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จะมีผลดีที่นักเรียนที่เรียนด้วยวิธียึดครูเป็นศูนย์กลาง 3) บรรยากาศในโรงเรียนพบว่าผู้บริหารเอาใจใส่ทักทายครูเป็นประจำ เปิดโอกาสให้ครู นักเรียนและชุมชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ทำให้ได้ผลงานที่ดีและแต่ละคนมีความพึงพอใจในการทำงาน และ 4) ความสัมพันธ์กับชุมชนพบว่าโรงเรียนกับชุมชนมีการให้ความร่วมมือด้านบุคลากร การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ

สาเหตุที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะการมอบอำนาจหรือการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบและการตัดสินใจสั่งการ ในการดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป กระจายจากส่วนกลางไปยังหน่วยงานระดับล่าง หรือหน่วยงานระดับปฏิบัติให้เกิดความอิสระ คล่องตัว สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ได้นำหลักการกระจายอำนาจคือ 1) ดำเนินถึงความยืดหยุ่น (Flexibility) ความมีอิสระ (Autonomy) ในการจัดการศึกษา กระบวนการบริหารจัดการจะต้องมีความโปร่งใส (Transparency) และอยู่ในวิสัยที่จะตรวจสอบได้ (Accountability) 2) ลดขั้นตอนการบังคับบัญชาและการประสานงาน

ดังนั้นจึงควรแยกระบบบริหารออกเป็นระดับอำนาจ ได้แก่ หน่วยงาน ส่วนกลางหรือตัวแทน ส่วนกลางที่ไปถึงในเขตพื้นที่ และระดับปฏิบัติการ ได้แก่ สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรที่ตั้งขึ้นเพื่อการจัดการศึกษาในท้องถิ่น 3) เน้นการเพิ่มอำนาจ (Empowerment) แก่ท้องถิ่น ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา (Stakeholder) มีส่วนร่วม (Participation) และเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ในการจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีอำนาจเบ็ดเสร็จ การจัดการศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นได้ การบริหารควรจะใช้แบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน 4) มีความตระหนักในเรื่องของเอกภาพด้านนโยบายและแผน มาตรฐาน การศึกษา และควรกระจายอำนาจสู่หน่วยปฏิบัติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยกระจายอำนาจ ในการบริหารคน บริหารเงินและบริหารหลักสูตร 5) มีการกระจายอำนาจหลายวิธีทั้งการแบ่งอำนาจ (Deconcentration) การมอบอำนาจ (Delegation) การโอนอำนาจหรือการให้อำนาจ (Devolution) 6) มีการประกันคุณภาพ มีการติดตามและตรวจสอบ โดยมีการตรวจสอบภายในจากหน่วยปฏิบัติเอง และตรวจสอบจากภายนอก โดยหน่วยงานกลางที่เป็นอิสระเป็นผู้ตรวจสอบและควรกระจายอำนาจ ทั้งตาม โครงสร้าง ภารกิจและตามอาณาเขต

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการศึกษากับการกระจายอำนาจการบริหาร ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัย การบริหารมีความสัมพันธ์กับการกระจายอำนาจการบริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยการบริหาร สามารถอธิบายความแปรผันของการกระจายอำนาจการบริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ได้ร้อยละ 33.10 ซึ่งสอดคล้องกับออลองกด วรกี (2540, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระจายอำนาจองค์กรและประสิทธิผลขององค์กร : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาล ผลการศึกษาพบว่าขอบเขตในการควบคุม กำกับ ดูแล การมีส่วนร่วม การมีเอกภาพและอิสระ การใช้อำนาจหน้าที่ตามขอบเขตที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นปัจจัยย่อยและการกระจายอำนาจในองค์กร มีผลต่อประสิทธิผลขององค์กร การทดสอบของระดับความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยย่อยของการกระจายอำนาจกับประสิทธิผลขององค์กรเทศบาล โดยการวิเคราะห์ ถดถอยพหุ (multiple regression analysis) พบว่าปัจจัยการกระจายอำนาจในองค์กรทุกตัว ได้ส่งผล ต่อประสิทธิผลขององค์กร ในเชิงบวกหลังจากควบคุมตัวแปร โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression) แล้วปรากฏผลพบว่าตัวแปรย่อยด้านการกระจายอำนาจสามารถอธิบายความ ผันแปรของประสิทธิผลภายในองค์กรได้ร้อยละ 38 โดยมีระดับนัยสำคัญที่ .01 สำหรับระดับความ แตกต่างของปัจจัยย่อยด้านการกระจายอำนาจแต่ละตัวที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลภายในองค์กร เทศบาล พบว่าการให้อำนาจหน้าที่ตามขอบเขตที่ได้รับมอบหมายจะมีอิทธิพลสูงสุด (beta = 0.221)

รองลงมาคือ การมีส่วนร่วม (beta = 0.141) รองลงมาคือ ขอบเขตในการควบคุม กำกับ ดูแล (beta = 0.134) และปัจจัยที่มีอิทธิพลน้อยที่สุดคือ การมีเอกสารและอิสระ (beta = 0.126) อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาได้ตั้งข้อสังเกตว่าตัวแปรด้านการกระจายอำนาจนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อความผันแปรของ ประสิทธิภาพขององค์การเทศบาลโดยรวมเพียงร้อยละ 38 เท่านั้น จึงเป็นไปได้ว่ายังมีปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากการกระจายอำนาจที่ได้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพขององค์การเทศบาล ดังนั้นในการพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการบริหารและการปฏิบัติงานของหน่วยงานเทศบาลจึงควรมีการให้ความสำคัญ ต่อปัจจัยด้านอื่น เช่น ความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติ งบประมาณ เป็นต้น สาเหตุที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เพราะสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา โดยยึดหลักการคือ กระจายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ในการบริหารจัดการ และการตัดสินใจไปสู่หน่วยปฏิบัติให้มากขึ้น ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ให้มีความอิสระ คล่องตัวและยืดหยุ่น โดยการกระจาย อำนาจจากส่วนกลาง และเขตพื้นที่การศึกษา ไปยังสถานศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย และการเสริมสร้างศักยภาพในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้กับสถานศึกษา ภายใต้ สถานศึกษาที่นำปัจจัยการศึกษาในด้านสถานศึกษา ด้านผู้บริหารสถานศึกษา และด้านการมีส่วนร่วม ขององค์คณะบุคคล นำมาใช้ในปริมาณที่เพียงพอและเหมาะสมกับสถานศึกษาในแต่ละแห่ง จนเกิดประสิทธิภาพสูงขึ้น

4. เพื่อสร้างสมการเชิงทำนายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการกระจาย อำนาจการบริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าได้สมการเชิงทำนายในรูปคะแนนดิบดังนี้

การกระจายอำนาจการบริหารในสถานศึกษา = $0.756 + 0.123$ (ปัจจัยด้านสถานศึกษา) + 0.628 (ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา) + 0.192 (ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมขององค์คณะบุคคล)

สมการในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

การกระจายอำนาจการบริหารในสถานศึกษา = 0.127 (ปัจจัยด้านสถานศึกษา) + 0.486 (ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา) + 0.220 (ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมขององค์คณะบุคคล)

ปัจจัยการบริหารสามารถเป็นตัวพยากรณ์การกระจายอำนาจการบริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 สอดคล้องกับ ปรีชา อุบบัว (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาของกรมการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่าชุมชนและสถานศึกษามีความพร้อมสำหรับการปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้ โดยเฉพาะเรื่องการกระจายอำนาจ เรื่องการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและชุมชนมี

ความเข้าใจในรูปแบบการบริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา และต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเร็ว เพราะต้องการเห็นระบบการศึกษาของไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ ศศิกานต์ เจริญดี (2543, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพร้อมและความคาดหวังต่อการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมผู้นำผู้บริหาร โรงเรียนเห็นความสำคัญอยู่ในระดับมากในการบริหารงานวิชาการที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาในเบื้องต้น 2) พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูพบว่า ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางจะมีผลดีกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธียึดครูเป็นศูนย์กลาง 3) บรรยากาศในโรงเรียนพบว่าผู้บริหารเอาใจใส่ทักทายครูเป็นประจำ เปิดโอกาสให้ครู นักเรียนและชุมชน ได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ทำให้ได้ผลงานที่ดี และแต่ละคนมีความพึงพอใจในการทำงาน และ 4) ความสัมพันธ์กับชุมชนพบว่าโรงเรียนกับชุมชนมีการให้ความร่วมมือด้านบุคลากร การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากข้อค้นพบของการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยการบริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านผู้บริหารสถานศึกษามีระดับมากที่สุด ดังนั้นในการบริหารจัดการในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ
2. จากข้อค้นพบของการวิจัยที่พบว่า การกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณในสถานศึกษายังอยู่ในระดับต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับการกระจายอำนาจด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารควรมีการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณให้ผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษามีส่วนในการร่วมกันกำหนดนโยบายวางแผนและร่วมรับผิดชอบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา
3. จากข้อค้นพบของการวิจัยที่พบว่า การกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาอยู่ระดับในสูงสุดดังนั้นในการบริหารจัดการสถานศึกษาถือว่าบุคคลในสถานศึกษาเป็นทรัพยากรที่มีค่าและมีความสำคัญผู้บริหารควรเอาใจใส่ ดูแล ให้ความผูกพันให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มอบหมายงานให้ครูปฏิบัติงานตรงกับความต้องการและความสามารถของตน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยตัวแปรอื่นๆ ที่สัมพันธ์กับการกระจายอำนาจการบริหาร ในสถานศึกษา เช่น จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา
2. ควรมีการศึกษาการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยการบริหารที่สัมพันธ์กับการกระจายอำนาจทางการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ
4. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร ที่สัมพันธ์กับการกระจายอำนาจทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3